

NEON TEIKOS (YANIK KÖY, TURQUIA), UNA CIUTAT GREGA ARCAICA DE LA COSTA EÒLICA DE L'ÀSIA MENOR*

Alexis Serrano Méndez

serrano.alexis@gmail.com

Resum. El propassat maig de 2004, en el sí de les tasques de reconeixement epigràfic dutes a terme per un equip d'investigadors de *l'Università degli studi Roma Tre*¹, fou trobada una inscripció de caràcters grecs arcaics a la muntanya anomenada Yanik Köy. Fins aleshores hi havia la sospita que aquell indret de la costa turca de l'Àsia Menor amagava un jaciment arqueològic. Ara però, constatem que es tracta d'una ciutat d'origen eòlic arcaic i que possiblement sigui l'antiga Neon Teikos. Del jaciment, la inscripció i de les fonts escrites que ens parlen de Neon Teikos seguidament us en fem cinc cèntims.

Abstract. In May 2004, during the research expedition tasks, a reserchars's team of the *Università degli studi Roma Tre* found an inscription in archaic Greek characters on Yanik Köy Mountain. Until then, scientists had suspected that there was an archeological site in that place in the Turkish coast of Minor Asia . Now we are sure that it is a city of an archaic eolic origin and that it is probably ancient Neon Teikos. We are now going to give you a brief explanation on the site, the inscription and the written classics that talk about Neon Teikos.

---

* *In ringraziamento al professor Ragone per la fiducia in me riposta.*

¹ La campanya era dirigida pel Dr. Giuseppe Ragone catedràtic d'història grega a la Universitat Roma Tre, els altres membres de l'equip eren Lucrezia Agnoletti, Claudio Biagetti i el que us escriu.

El jaciment

A la costa eòlica turca, al rerepaís de Cuma eòlica i de Focea, al peu del massís anomenat pels antics grecs Sardene, al bell mig de l'Àsia Menor, just sobre l'antic llit del riu Ermos, una muntanya de nom Yanik Köy custodïa sota el seu sediment el que probablement fou la ciutat grega de Neon Teikos (*cfr* Fig. 6). És fàcil copsar l'etimologia del terme Neon Teikos² (Nou Mur) i de fet, el nom queda justificat quan hom contempla l'indret i veu per tot arreu restes muràries de diferents èpoques. Contemplant el paratge s'entén la importància estratègica i la necessitat de fortificar-lo, tant és així que no només ho feren els grecs arcaics sinó que també ho feren en època bizantina i més tard ho aprofitaren els turcs otomans. D'aquests fets en són testimonis les restes de la mateixa fortificació arcaica en obra poligonal i les restes de la ciutadella bizantina amb carrreus reaprofitats i relligats amb calç i el glacis de l'antiga acrópolis que es troben encara avui a Yanik Köy. La pregunta és, són aquestes restes pertanyents a l'antiga ciutat de Neon Teikos? Amb aquestes pàgines intentem desglossar els indicis que ens permeten creure que així és.

El Nou Mur

El motiu d'erigir el «*Nou Mur*» fou probablement la idoneïtat de la situació del lloc. La muntanya de Yanik Köy s'erigeix com una talaia natural de gran alçada que permet una molt bona visibilitat sobre la vall de l'antic curs del riu Ermos³, que aleshores banyava la falda de la muntanya que estem descrivint. Es tracta d'un relleu amb una edafologia marcada per sòls de sauló de granit rosa turc descompost

---

² Pel fet de ser un nom tan genèric apareixen sovint a les fonts altres ciutadelles amb el mateix nom disseminades per l'antiga geografia hel·lènica. D'això que diem en són uns exemples *Periplus Scylacis* 67.29-32 «Després del Quersonessos hi ha les fortificacions tràcies; primer Coll Blanc, Teiristasi, Eraclea, Gano, Ganie, Neon Teikos, la ciutat i el port de Perint, Damino Teikos, la ciutat i el port de Selimbria.» Així com Xenofont, *Anabasis* 7.5.6.1-8.5 «(...)Mentrestant va recordar que sempre ne s'havia allunyat per mar, li encarregà Bisante, Gano i Neon Teikos...»

³ La importància d'aquest curs fluvial rau en que es tracta de l'eix vertebrador de les *chores* de ciutats com Larissa, Focea i Cuma i que era el delimitador geogràfic dels territoris de la Jònia i l'Eòlida. Sobre les variacions del curs del riu Ermos *cfr*.

Guiseppe Ragone: *La progradazione costiera nella regione del delta dell'Ermo e la colonizzazione greca nell'area fra Smirne e Cuma eolica*. Bari 2003.

que li confereix una gran aridesa. L'aflorament natural de granit però, va afavorir *in illo tempore* la construcció de les fortificacions que al llarg del temps s'han succeït en aquest racó de l'actual Turquia.

La muntanya està protegida a l'est pel massís Sardene que li cobreix les espatlles. La ciutat grega que acull el seu subsòl (amb independència que sigui o no Neon Teikos) és juntament amb Aigai i Larissa una de les ciutats gregues situades a major alçada de la zona. Dit amb altres paraules, ens trobem davant d'una ciutat d'aquelles que Plató definia com simples i salvatges nascudes en temps de quan l'home temia les aigües del mar després del gran diluvi universal⁴. Contràriament al que deia Plató creiem que l'assentament és una mostra dels primers assentaments grecs eòlics a la zona i que fruit de les necessitats de protegir-se del rerepaís indígena hagueren de fortificar la reraguarda amb «*murs nous*» com el que ens ocupa.

Yanik Köy, una ciutat grega?

Sobre la possibilitat de que Yanik Köy fos l'antiga ciutat de Neon Teikos Ragone ja ens n'havia parlat (Ragone 2003, 277), amb tot, mancaven restes arqueològiques que testimoniessin la veritable existència d'un assentament en aquell indret llevat de les evidents restes de la fortificació Bizantina que hi ha al cim de la muntanya. En aquest sentit, el resultat de la darrera campanya de reconeixement⁵ posà de manifest que amb tota seguretat el sediment de la nostra muntanya amaga les restes d'una ciutat grega arcaica. La presència constant de ceràmica grega clàssica i arcaica, les muralles i terrasses d'«*Opus Siliceum*» o poligonal (*gr* Fig. 5), els elements coroplàstics (*gr* Fig. 1), el material edilici, l'empedrat d'una via/carrer i sobretot la inscripció amb caràcters grecs arcaics testimonien i asseguren que no només allà hi havia una ciutat grega sinó que aquesta té una cronologia molt reculada en el temps.

⁴ Dels tres tipus de ciutats (τρια πολιτειας ειδη) de Plató, Neon Teikos correspondria al primer grup el de les ciutats situades al cim de les muntanyes, essent el segon grup les ciutats de la plana i el tercer les ciutats situades sobre la costa.

⁵ Sobre els resultats de la campanya de reconeixement epigràfic està pendent d'entrar a la premsa científica italiana un article més extens que encara no estem en grau de citar. Els autors de l'estudi són Giuseppe Ragone, Lucrezia Agnoletti, Claudio Biagetti i qui sotasigna el present.

El fet que Ragone (Ragone 2003, 305) no trobés llavors (a la dècada dels '80, quan féu la seva primera prospecció) les evidències arqueològiques predites rau en que aleshores el jaciment era intacte, ara però, està essent sotmès a una forta activitat furtiva. Això és fruit de la pobresa de la zona i l'aridesa de la terra que fa que els camperols nadius s'estimin més practicar l'«arqueologia» i la venda al mercat negre que no pas el treball de la terra. Aquesta pràctica furtiva ha deixat a la vista moltes restes del que fou l'antic assentament grec que abans eren amagades. Fou precisament a redós d'un dels forats deixats pels furtius (encara hi havia les pales i els pics!) on trobarem un *Bothros* ritual excavat a la roca (*cf* Fig. 2) ple de restes del que havien estat les ofrenes culturals dels habitants de l'antic assentament. Entre molts objectes ceràmics destaquem la presència de 5 cavallets coroplàstics, alguns *Pondera* de teler i ceràmica pintada de notable qualitat (*cf* Fig. 1). Fou just al costat del forat ritual furgat pels lladres on trobarem l'epígraf. La pedra es presentava moguda recentment, i fragmentada a la part posterior per bé que el text sembla conservar-se íntegre.

La descoberta

- La situació

Al vessant est de la muntanya anomenada Yanik Köy, el 31 de Maig de 2004 fou trobada una pedra amb un epígraf de caràcters presumiblement arcaics.

La peça, no ha estat mai publicada, almenys no n'hem trobat referències d'epígrafs trobats a aquell paratge. Són pocs els elements que ens recorden que temps era temps en aquell indret hi hagué un assentament grec però aquest epígraf n'és una prova indiscutible. Aquest fet fa més important la seva divulgació i publicació. L'indret com ja hem dit és objecte d'excavacions clandestines i mai s'ha fet una investigació científica per part de cap arqueòleg o historiador. Això ens fa pensar que la inscripció restarà allà per poc temps motiu que ens impel·lí a publicar-la.

- Descripció de la peça

El carreu té unes dimensions de 100 cm de llargada, 47 cm d'alçada i 22 cm d'espessor i és fet de granit rosa propi de la roca natural de la zona, per tant és d'origen plutònic però d'escassa metamorfització, cosa que la fa ser molt feble i

fàcilment erosionable, i aquesta és precisament la causa de la dificultat a l'hora de llegir-ne el contingut (*cf* Fig. 4).

De la simple observació sembla que la peça hagi estat reaprofitada per la construcció de la fortificació bizantina situada a la part més alta de la muntanya a l'antiga acrópolis del que probablement fou Neon Teikos. Segurament per això la peça es presenta trencada d'antic a la part dreta de l'escrit i a la part dorsal.

- Els caracters

El text està escrit amb caracters grecs arcaics, això es pot comprovar pel traç oblic ascendent de l'*Alfa*, per les dimensions reduïdes de la *Omicron* i per l'espai entre els dos traços horitzontals de les lletres *Kappa*, *Sigma*, i l'*Epsilon*. Les lletres tenen una llargada mitjana de 6,5 cm i una alçada de 7,5 cm (*cf* Fig. 3).

- El context

Segons la nostra opinió, per com ha estat trobada, sembla haver estat moguda darrerament ja que sota encara hi havia vegetació. Es podia veure com fruit de la caiguda de la pedra, aquesta havia malmès l'herbei. El carreu presentava la manca d'un tros a la part dorsal, més o menys darrere les últimes lletres de la primera ratlla del text, es tracta d'una ruptura nova perquè no era encara oxidada per la pluja i el contacte amb l'atmosfera. Això confirma el fet que es trobi en una posició nova respecte a la que tenia abans, quan formava part del nivell superficial del jaciment.

Prop del lloc on va ser trobada la peça, com ja s'ha dit, vàrem trobar un forat excavat a la roca de 5 metres de llargada per uns 4 de profunditat, era en curs una excavació clandestina, com ja s'ha dit, encara hi havia les pales i els pics dels furtius. El forat contenia molt material ceràmic i elements de coroplàstica que els lladres havien deixat perquè no era del seu interès. Segons la nostra interpretació el forat als peus de l'acròpolis era un antic *bothros* ritual on s'havien fet deposicions votives i per això era un lloc magnífic per realitzar excavacions fora la llei, ja que aquest tipus d'estructures negatives acollien sovint ofrenes de tipus metàl·lic fàcilment detectables pels instruments de «treball» dels furtius .

Fig. 1- Ceràmica trobada al *bothros*

Fig. 2- Perspectiva del *bothros* ritual

La inscripció podria ser una de les pedres extretes de l'estrat superficial que cobria el *bothros*, i que era constituït de pedres provinents de l'enderroc del parament de les muralles bizantines.

La pedra és massa rugosa i el polit antic ha desaparegut per sempre, per això la lectura esdevé difícil fins i tot emprant el mirall i l'aigua. Donat que el nostre viatge no preveia una troballa de tal magnitud no dúiem res per fer el calc, i és per això que ens hem d'acontentar amb la fotografia digital. No n'estàvem segurs de la lectura feta *in situ* però el joc de contrastos i lluentors que permet la fotografia digital ens ha donat la seguretat de la raó i així doncs us n'ofereim la lectura.

Fig. 3- Dibuix de la inscripció

Fig. 4- Fotografia de la inscripció

Transcripció

1 [H]ΡΑΚΛΕΟΣ
2 ΕΠΙΣΤΡΑΤ[ΟΥ]
3 ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΩ
4 ΤΩΑΠΟΛΟΔΟΡ[ΟΥ]
5 Λ

Això és:

‘[H]ρακλεος
‘Επιστρατ[ου]
Πεισιστράτῳ
τῳτ’ Απολλοδώρ[ου].

Que seria quelcom similar a:

«Herarakleos⁶, fill d’ Epistrat, [va dedicar] a Pisistrat, fill d’Apollodor»

La història de Neon Teikos

Les fonts són més aviat poques i poc generoses quan ens parlen de Neon Teikos. Malgrat tot, aquí recollim algunes idees extretes d’elles.

Herodot⁷ situa Neon Teikos en el tercer lloc d’entre les 12 ciutats d’Àsia Menor de fundació eòlica. Si bé la lògica de l’ordre del llistat de les *dodecapolis* no és clar, sembla evident que aquesta no segueix cap correlació ni geogràfica ni alfabètica. És possible que la lògica segueixi l’ordre d’importància de les ciutats en el moment de redacció del text o bé de la seva font⁸. De fet, Cuma eòlica, ciutat eòlica per antonomàsia, és la primera, Larissa, les estructures i ceràmiques de la qual provenen de l’Edat Arcaica, és la segona, i seguidament trobem Neon Teikos.

---

⁶ Malgrat ser estrany que *Herakleos* es presenti com a nominatiu subjecte, hi ha paral·lels com els següents. -*Inscripfen von Erythrai* 160: ‘Ηρακλεος ‘Ηροδοτου. -*Inscripfen von Erythrai* 161: ‘Ηρακλεος ‘Απελλαδος, -*Inscripfen von Erythrai* 162: [Απελ]λίκων [Ηρ]άκλεος, -*Inscripfen von Erythrai* 215 1.5: Ηρακλεος ‘Απελλαδος,

⁷ Herodot, *Els nou llibres de la història* I, 149.1-150.1.

⁸ Altrament podria ser que l’ordre del llistat derivés de l’ordre en que les diferents ciutats s’anaren fundant però això ja frega la «arqueo-ficció».

Una altra font important referida a la nostra ciutat eòlica la trobem a l'anomenada *Vita Homeri* pseudo-herodotea,⁹ composta a redós de la segona meitat del segle V aC. L'anònim (Pseudo Herodot)¹⁰ situa a Neon Teikos el passatge en què Melesigenes, que no era encara Homer, coneix un sabater anomenat Tikio, aquest havent escoltat els seus cants, va decidir acollir-lo a casa seva. En senyal d'agraïment el seu hoste Melesigenes (Homer) insereix el nom del sabater als versos del seu poema¹¹.

L'autor anònim de la *Vita Homeri* afirma haver estat dut pels habitants de Neon Teikos al lloc on Melesignes, abans de ser Homer, recitava els seus cants. En aquell racó, segons Pseudo Herodot, aviat es venerà la memòria del poeta. Altrament ens diu que al mateix lloc hi havia plantat un àlber negre (αἴγειρος)¹² tot i que no queda clar si es plantà després de la partença del poeta en commemoració seva o bé ja hi era abans i Melesigenes (Homer) s'acollia a la seva ombra per recitar.

L'última i més important informació que la *Vita Homeri* ens dóna és la referent a la situació de la ciutat de Neon Teikos que ens permet afirmar que es tracta de la ciutat que hi ha sota el sediment de la muntanya turca de Yanik Köy. L'anònim (Pseudo-Herodot) ens diu que Neon Teikos i el riu Ermos procedeixen i precedeixen el mont Sardene¹³ la qual cosa significa que el llit del riu se situava a les darreres estrivacions dels massís. Si resseguim el recorregut que Homer fa al relat de Pseudo Herodot podem veure quin era el vell traçat del riu Ermos i també on era la ciutat de Neon Teikos. Segons aquest relat, la nostra fortificació eòlica se situa a la riba nord del curs fluvial de l'Ermos, molt a prop de Larissa, com també el jaciment de la muntanya de Yanik Köy. Podria ser Yanik Köy l'antiga Neon Teikos? En la nostra opinió creiem que sí.

⁹ Pseudo Herodot, *Vita Homeri* 109-122.

¹⁰ Aquest relat és anònim tot i que s'atribueix a Herodot d'Alicarnàs sense ser-ho d'aquí el nom de Pseudo Herodot.

¹¹ Homer, *Iliada* VII, 220. «Tikio és l'artesà de l'Ida que ha forjat l'escut d'Ajax».

¹² Pseudo Herodot, *Vita Homeri* 117-122. «Lavors Melesigenes s'aturà a Neon Teikos, no tenint cap altre mitjà de sosteniment més enllà de la poesia... Els habitants de Neon Teikos em mostraren el lloc on s'asseia i recitava els seus versos, i bonorant així aquell indret. En aquell lloc era crescut un àlber que aquells (els habitants de Neon Teikos) diuen que existeix des de quan Melesigenes fou acollit per ells. (potser ... diuen que en tenen des que Melesigenes va marxar).»

¹³ Pseudo Herodot, *Vita Homeri* 106-109. «La muntanya Sardene rau sobre el riu Ermos i de Neon Teikos. (...) Tikio era el nom del sabater; després d'haver escoltat els seus versos l'acollir.»

Veiem ara altres fonts ja que Pseudo Herodot no és l'únic testimoni que es refereix a la geografia de la ciutat de Neon Teikos. Estrabó¹⁴ ens parla de la distància que separa Neon teikos de Larissa (30 estadis i que alhora aquesta dista de Cuma 70 estadis més), Estrabó també afirma que el nom de Neon Teikos deriva de la nova fortificació que erigiren els colons friconides per defensar-se dels pelagis. Ptolomeu¹⁵ en canvi, no fa cap menció, cosa estranya venint del geògraf que tendeix a inserir a la seva ressenya fins i tot les ciutats més ínfimes i perdudes. Potser quan Ptolomeu escrivia (segle II dC) de la vella ciutat eòlica ja no en quedava ni el record.

Encara tres testimonis més: el primer és d' Eustaqui¹⁶ el qual en el seu comentari a la *Iliada* aporta algunes notícies sobre la vida d'Homer entre les quals hi ha les aquí sobre analitzades. Aquestes poden ser per causa de l'ús de fonts perdudes per a nosaltres o que pels seus errors en la reelaboració de la llegenda: em refereixo en particular a l'atribució d'ἀποικία Κυμαίων a Neon Teikos i, consegüentment, de Κυμαίος a Tikio. La hipòtesi de l'error pren més força quan es retorna al relat d'Estrabó i es veu que Cuma (friconida) va ser fundada després de la construcció del Nou Mur¹⁷.

---

¹⁴ Estrabó, *Geografia* 13.3.3.1-12. (els friconides) «...construïren per ells una fortificació que encara avui s'anomena Neon Teikos, que dista 30 estadis de Larissa, després d'haver vençut fundaren Cuma i feren establir-se allà els supervivents. Així anomenaren Cuma «Friconida» de la muntanya de la Locrida, i de la mateixa manera també ho feren amb Larissa; que ara és abandonada.»?

¹⁵ Ptolomeu. *Geografia* 3.5.4.1-6. «La mateixa costa delimita aquest lloc. Després de l'istme prop el riu Carcinites del pantà Medòides Neon Teikos dista... La desembocadura del riu Pasiacos...» Aquest topònim a què es refereix en aquest passatge Ptolomeu no sembla ser el de la costa Eòlica, segurament correspon a algun altre indret amb el mateix nom. Sobre altres indrets amb el mateix topònim de Neon Teikos cf: nota 2.

¹⁶ Eustaqui, *Comentari a l'Iliada* 2.448.6 -15?. «Aquells que escriuen Ide amb la D diuen que la ciutat d'Ide, a la habitada Onfales, fou la capital dels Lidis -ara Sard- i expliquen que Homer un cop esdevingué cec anà a Esmirna de Colofon, però s'aturà a Neon Teikos, que era una colònia dels cumens, i havent rebut la benvolença de Tikio, el va inserir al poema en record de les coses rebudes, única cosa que podia fer per agrair Tikio.»

¹⁷ Estrabó, *Geografia* 13.3.3.1-12.

És útil confrontar en paral·lel les últimes fonts que disposem sobre Neon Teikos: el gramàtic Erodia¹⁸ i el Lèxic Suda¹⁹. És difícil discernir d'aquests textos l'última fase en que la ciutat fou habitada: mentre Erodia al III segle dC. afirma que Neon Teikos és una *πόλις* (ciutat amb tots els ets i uts), Suda al segle X, contràriament li atribueix el terme genèric de *τόπος* (lloc) senyal que aleshores el paratge era ja deshabitat. Entre la *πολις* del segle III i el *τόπος* del X hi ha set segles massa llargs de silenci. En la nostra opinió Erodia estava equivocant anomenant l'indret *πόλις* a no ser que es referís a que ho havia estat en temps pretèrits. En aquest sentit interpretem el fet que Ptolomeu no glossi ni una paraula de la nostra ciutat al segle II dC com a símptoma que aquesta ja no existia com a tal. Altrament el fet de tenir tan poques fonts referents a la ciutat pot significar que aquesta quedés despoblada ràpidament com succeí a la ciutat veïna de Larissa (AAVV, 1940). Si més no, per cloure direm que la seva existència durant el període clàssic és més aviat incerta i dubtosa.

Conclusió

La vida de Neon Teikos s'hauria de situar en Edat Arcaica, cosa que explicaria l'escassa quantitat de fonts pervingudes, tan literàries com epigràfiques. Les dades de la veïna ciutat de Larissa (AAVV, 1940)²⁰ testimonien que aquesta fou precoçment abandonada, segurament era deserta a l'època d'Estrabó (XIII, 3, 3: «*ἐρήμη δ' ἔστι νῦν*»); Neon Teikos, ciutat bessona nascuda de la mà dels friconides en lluita contra els pelagis, no deuria tenir una vida molt més llarga que la seva germana Larissa.

Tenint en compte les circumstàncies de la seva fundació (protecció del rerepaís de Larissa i Cuma) més que d'una ciutat pròpiament dita hauríem de parlar d'una plaça forta, d'un petit nucli urbà amb acrópolis, carrers i habitatges envoltats per una cinta murària i d'aterrassaments d'obra poligonal.

¹⁸ Erodia. *Gramatica*. Sota la veu peri paronumon 3,2.868.34-35 «*Neon Teikos: ciutat de l'Eòlida com Colon Teikos. El nom dels habitants és Neonteics com Colonteics.*» Semblantment ens parla Esteve de Bizanci tot relligant el relat d'Erodia amb el de Pseudo Herodot *qfr.* Esteve de Bizanci. *Etnica* 472.14.16. «*Neon Teikos: ciutat de l'Eòlida, com Colon Teikos. Els habitants s'anomenen Neonteics com Colonteics. També Neon Teikos com a la vida d'Homer d'Herodot.*»

¹⁹ *Suda Lexicon* n.º.199.1 a 200.1 «*Neon Teikos: lloc de l'Eòlida. Qui és d'allí és anomenat Neotitita.*»

²⁰ Les velles excavacions realitzades pels alemanys identificaren epigràficament aquell indret amb la ciutat de Larissa.

Si de les fonts se'n conclou que Neon Teikos fou una ciutadella de poca entitat demogràfica i que se situa en un horitzó cronològic bàsicament arcaic, tanmateix si els textos situen la ciutadella a un lloc semblant al que actualment ocupa Yanik Köy en la geografia de la zona, i finalment si l'indret de Yanik Köy presenta clares evidències de ser un jaciment urbà datable epigràficament, després de la nostra descoberta, en horitzons cronològics arcaics, perquè no podria ser Yanik Köy Neon Teikos?

Amb la nostra exposició no pretenem fer d'aprenents de Schliemann simplement intentem donar a conèixer un raonament conciliador entre les fonts escrites i les arqueològiques que creiem que pot aportar llum en el coneixement del jaciment de Yanik Köy i de l'antiga ciutat de Neon Teikos. Topònims que creiem que possiblement facin referència a la mateixa realitat geogràfica amb nomenclatures diferents tot i que amb concomitàncies sonores pel que fa a la pronúncia.

Amb tot veurem què hi diuen les properes recerques, fins aleshores, aquí roman la nostra hipòtesi.

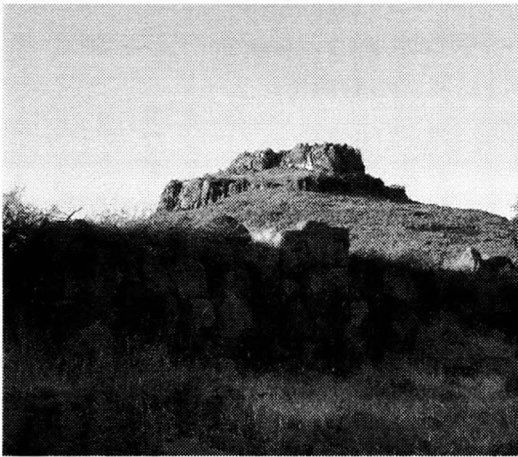

Fig. 5- Yanik Köy (Neon Teikos?) des de la falda de la muntanya, en primer pla es poden veure restes de la muralla/ terrassa en obra poligonal

Bibliografia

AAVV: *Larisa am Hermos. Die Ergebnisse der Ausgrabungen*. Berlin, 1940

BEAN, G: *Aegean Turkey*. Londres, 1979

BRENGTSON, H: *L'Antica Grecia. Dalle origini all'Ellenismo*. Bolonya, 1989

FINLEY M; Lepore E: *Le colonie degli antichi e dei moderni, La «colonizzazione»: Storiografia moderna e realtà antica*. Roma, 2000

LAGONA, S: *Kyme eolica, Missioni archeologiche italiane*. Roma, 1997

RAGONE, G: *Corografia senza autopsia: Strabone e l'Eoloide*. Nàpols, 2000

RAGONE, G: *La progredazione costiera nella regione del delta dell'Ermo e la colonizzazione greca nell'area fra Smirne e Cuma eolica*. Bari, 2003

Fig.6-Mapa de la zona limítrofa de les costes Jònica i Eòlica de l'Àsia Menor amb Neon Teikos al bell mig